

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JUNY 2018	CONVOCATORIA: JUNIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: <i>GEOGRAFÍA</i>

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EXERCICI 1

Qüestió 1 (2,5 punts)

Els resultats són:

Estació	Mesos secs	ATA (amplitud tèrmica anual)	Precipitació major de 1.000 mm
A	2	17	si
B	0	11,6	si
C	4	15,6	no
D	4/5	18,7	no
E	9/12	14,1	no
F	2	16.2	no

L'objectiu de la pregunta és avaluar la capacitat de deduir dels gràfics una sèrie de conceptes bàsics dels climes analitzats. Per això, en el cas dels mesos secs apareixen intervals com ara els dels climes D i E, que depenent de com es lligen els gràfics es poden interpretar en un sentit o en un altre. Tot el que quede dins de l'interval es dona per vàlid. Per al cas dels valors d'ATA s'accepta un interval de fins a $\pm 1,5$ graus, ja que el gràfic no permet apreciar amb exactitud quins valors són, i el que cerquem és esbrinar si l'estudiant entén el concepte i com pot obtenir-lo.

El valor màxim d'aquesta pregunta són 2,5 punts. Per cada error es resta 0,2 punts, i el mínim seria 0.

Qüestió 2 (2,5 punts)

La resposta és:

Estació	Codi mapa
A	6
B	3
C	2
D	5
E	1
F	4

Estació A. Clima típic de muntanya, però dins de la zona mediterrània, com evidencia el període sec estival. Correspon a l'estació de Navacerrada. Amb precipitacions elevades i molt de fred a l'hivern (temperatures de desembre i gener properes a 0° C).

Estació B. Correspon a Bilbao. Amb precipitacions elevades tot l'any, baixa amplitud tèrmica anual i estius frescos.

Estació C. Correspon a Palma de Mallorca. Període sec estival marcat (4 mesos), precipitacions mitjanes i amb un pic tardorenc. Temperatures d'estiu càlides, però no tòrrides, i temperades a l'hivern.

Estació D. Correspon a Còrdova. Període estival sec marcat (4 mesos), ATA molt alta, amb un estiu tòrrid (juliol i agost propers als 30° de mitjana) i hiverns moderats. Bastant plujós a l'hivern.

Estació E. Correspon a Almeria. Període sec que dura pràcticament tot l'any. ATA no gaire alta (influència marina) i temperatures estivals càlides, però no tòrrides, i hivernals molt suaus.

Estació F. Correspon a Burgos. Hiverns bastant freds i estius frescos, però precipitacions moderades. Estiu amb període sec de 2 mesos.

Valoració de la resposta: la nota total de la pregunta és de 2,5 punts. L'encert en els codis implica fins a 1,5 punts. Cada error en aquest apartat significa una pèrdua de 0,25 punts.

L'explicació de per què s'ha triat cada localització s'ha de fonamentar en almenys un criteri dels exposats ací, o bé en un altre que l'estudiant aporte i també siga correcte. Per cada clima amb criteri afegit correctament se li suma fins a 0,16 punts. Si l'estudiant ho fa tot bé se li atorga la màxima qualificació.

Qüestió 3 (2,5 punts)

La resposta és:

Clima oceànic costaner → climograma B

Clima mediterrani costaner → climograma C

Clima de muntanya → climograma A

Respecte a les característiques:

Clima oceànic costaner. Precipitacions abundants i regulars. El total anual major de 800 mm (en aquest cas, més de 1.000). Això es deu al fet que estan afectades tot l'any pel pas de borrasques associades al front polar, i rarament es veuen afectades per l'anticicló de les Açores. Temperatures suaus i amplitud tèrmica baixa.

Clima mediterrani costaner. Precipitacions escasses i irregulars, amb totals anuals inferiors a 800 mm. Clar període sec estival associat al predomini estiuenc de l'anticicló de les Açores. Les pluges, sobretot les tardorenques, solen donar-se en forma de tempestes molt agressives. Estius calorosos, però no tòrrids, a causa de la influència del mar, i temperatures hivernals molt suaus.

Climes de muntanya. Les precipitacions anuals solen superar els 1.000 mm. La temperatura es caracteritza per una mitjana baixa amb estius frescos (no hi ha cap mes amb una temperatura mitjana major de 22°C) i hiverns freds (alguns mesos amb temperatures properes a 0°C), la qual cosa explica que moltes precipitacions siguin en forma de neu.

Valoració de la resposta: el valor màxim és de 2,5 punts. Cada encert quant al tipus de clima amb el climograma corresponent es valora amb 0,33 punts (màxim 1). En les explicacions sobre el tipus de clima s'assigna fins a 1 punt més si s'expliquen correctament les característiques de temperatura i precipitacions, i se sumen els 0,5 punts que queden si l'estudiant hi afegeix alguna explicació respecte a les causes dinàmiques (pas de borrasques associades al front polar, anticicló de les Açores) o geogràfiques (efecte de la mar, efecte de l'elevació...).

Qüestió 4 (2,5 punts)

La resposta és: les precipitacions venen determinades principalment pel pas de fluxos humits procedents de l'oest associats als passos de borrasques del cinturó de baixes pressions de latituds mitjanes. Aquest cinturó sol desplaçar-se d'oest a est, i per això les regions més occidentals reben majors aportacions. Com que la península es troba al límit de l'àrea d'influència d'aquest cinturó, la zona septentrional en resulta afectada de forma molt més persistent que no la zona meridional. Això explica un major volum de precipitació al nord respecte del sud. La zona meridional –en realitat, la que es troba al sud de la serralada Cantàbrica– rarament es veu afectada pel cinturó de baixes a l'estiu, ja que durant tota aquesta estació el gros de la península Ibèrica es troba dominat per l'anticicló de les Açores, que afavoreix l'estabilitat i dificulta la pluja.

L'orografia influeix de forma molt marcada en la distribució de la pluja, ja que forma pantalles que provoquen l'elevació de l'aire, i a sobrevent (d'on ve el vent) afavoreix les precipitacions. Per contra, a sotavent, després de superar les muntanyes, aquest vent ha perdut humitat i provoca àrees on les pluges són més escasses: és el que s'anomena *ombres orogràfiques*.

Les diferències tèrmiques s'associen a les variacions latitudinals i altitudinals, i a aquest efecte de la continentalitat. Les zones més septentrionals són més fresques (menor insolació) i les meridionals, més càlides. Les zones altes són més fredes que no les de menor cota i, finalment, les zones properes a la costa tenen una menor amplitud tèrmica anual (hiverns més suaus i estius menys tòrrids). A les zones interiors els canvis tèrmics són molt més marcats.

Valoració de la resposta. S'assignen 1,25 punts a la resposta de les diferències tèrmiques i 1,25 punts a la part de les diferències de les precipitacions. El corrector ha de verificar que l'estudiant aporte almenys tres causes per a explicar les diferències en cadascuna de les parts per a donar-li la màxima valoració. En aquesta pregunta, el corrector també ha de tenir en compte la capacitat de relació de fenòmens, i valorar-la positivament.

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JUNY 2018	CONVOCATORIA: JUNIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: <i>GEOGRAFÍA</i>

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EJERCICIO 1

Cuestión 1 (2,5 puntos)

Los resultados son:

Estación	Meses secos	ATA (Amplitud Térmica Anual)	Precipitación mayor a 1000 mm
A	2	17	si
B	0	11,6	si
C	4	15,6	no
D	4/5	18,7	no
E	9/12	14,1	no
F	2	16.2	no

El objetivo de la pregunta es evaluar la capacidad de deducir de los gráficos una serie de conceptos básicos de los climas analizados. Por ello, en el caso de los meses secos aparecen horquillas como las de los climas D y E que, dependiendo cómo se lean los gráficos pueden ser interpretados en uno u otro sentido. Todo lo que quede entre las horquillas se dará por válido. Para el caso de los valores de ATA se aceptará una horquilla de hasta $\pm 1,5$ grados ya que el gráfico no permite apreciar con exactitud los valores que son, y lo que buscamos es averiguar si el estudiante entiende el concepto y cómo obtenerlo.

El valor máximo de esta pregunta son 2,5 puntos. Por cada error se restará 0,2 puntos y el mínimo serían 0.

Cuestión 2 (2,5 puntos)

La respuesta es:

Estación	Código mapa
A	6
B	3
C	2
D	5
E	1
F	4

Estación A. Clima típico de montaña, pero dentro de la zona mediterránea, como evidencia el periodo seco estival. Corresponde a la estación de Navacerrada. Con elevadas precipitaciones y mucho frío en el invierno (temperaturas de diciembre y enero cercanas a 0° C).

Estación B. Corresponde a Bilbao. Con elevadas precipitaciones todo el año, baja amplitud térmica anual y veranos frescos.

Estación C. Corresponde con Palma de Mallorca. Periodo seco estival marcado (4 meses), precipitaciones medias y con un pico otoñal. Temperaturas verano cálidas, pero no tórridas y templadas en invierno.

Estación D. Corresponde a Córdoba. Periodo estival seco marcado (4 meses), muy alta ATA, con un verano tórrido (julio y agosto cercanos a los 30° de media) e inviernos moderados. Bastante lluvioso en invierno.

Estación E. Corresponde a Almería. Periodo seco que dura prácticamente todo el año. ATA no muy alto (influencia marina) y temperaturas estivales cálidas, pero no tórridas e invernales muy suaves.

Estación F. Corresponde a Burgos. Inviernos bastante fríos y veranos frescos, pero precipitaciones moderadas. Verano con periodo seco de 2 meses.

Valoración de la respuesta: La nota total de la pregunta es de 2,5 puntos. El acierto en los códigos implica hasta 1,5 puntos. Cada error en este apartado significará una pérdida de 0,25 puntos.

La explicación de porqué se ha elegido cada localización ha de sustentarse en al menos un criterio de los que aquí esté expuesto o en otro que el alumno aporte y también sea correcto. Por cada clima con criterio correctamente añadido se le sumará hasta 0,16 puntos. Si lo hace todo bien se le otorga la máxima calificación.

Cuestión 3 (2,5 puntos)

La respuesta es:

Clima oceánico costero → climograma B.

Clima mediterráneo costero → climograma C.

Clima de montaña → climograma A.

Respecto a las características:

Clima oceánico costero. Precipitaciones abundantes y regulares. El total anual mayor a 800 mm (en este caso más de 1000). Ello se debe a que están afectadas todo el año por el paso de borrascas asociadas al frente polar, y raramente se ven afectadas por el anticiclón de las Azores. Temperaturas suaves y amplitud térmica baja.

Clima mediterráneo costero. Precipitaciones escasas e irregulares, con totales anuales inferiores a 800 mm. Claro periodo seco estival asociado al predominio veraniego del anticiclón de las Azores. Las lluvias, sobre todo las otoñales, suelen darse en forma de tormentas muy agresivas. Veranos calurosos, pero no tórridos, debido a la influencia del mar y temperaturas invernales muy suaves.

Climas de montaña. Las precipitaciones anuales suelen superar los 1000 mm. La temperatura se caracteriza por una media baja con veranos frescos (ningún mes con temperatura media mayor a 22° C) e inviernos fríos (algunos meses con temperaturas cercanas a 0° C), lo que explica que muchas precipitaciones sean en forma de nieve.

Valoración de la respuesta: El valor máximo será de 2,5 puntos. Cada acierto del tipo de clima con su climograma se valorará con 0,33 puntos (máximo 1). En las explicaciones sobre el tipo de clima se asignará hasta 1 punto más si explica correctamente las características de temperatura y precipitaciones, y se añadirán los 0,5 puntos que quedan si el alumno añade alguna explicación respecto a las causas dinámicas (paso de borrascas asociadas al frente polar, anticiclón de las Azores) o geográficas (efecto del mar, efecto de la elevación, ...).

Cuestión 4 (2,5 puntos)

La respuesta es: las precipitaciones vienen determinadas principalmente por el paso de flujos húmedos procedentes del oeste asociados a los pasos de borrascas del cinturón de bajas presiones de latitudes medias. Este cinturón suele desplazarse de oeste a este y por ello las regiones más occidentales reciben mayores aportes. Como la península está en el límite del área de influencia de este cinturón, la zona septentrional está afectada de forma mucho más persistente que la zona meridional. Eso explica un mayor volumen de precipitación entre el norte y el sur. En la zona meridional –en realidad una vez superada la cordillera Cantábrica– el cinturón de bajas raramente afecta en verano, estando durante toda esta estación el grueso de la Península Ibérica dominada por el Anticiclón de las Azores que favorece la estabilidad y dificulta la lluvia.

La orografía influye de forma muy marcada en la distribución de la lluvia ya que forma pantallas que provocan la elevación del aire y, a barlovento, de donde viene el viento, favorece las precipitaciones. Por el contrario, a sotavento, tras superar las montañas, ese viento ha perdido humedad y provoca áreas donde las lluvias son más escasas, es lo que se llama las sombras orográficas.

Las diferencias térmicas se asocian a las variaciones latitudinales, altitudinales y al efecto de la continentalidad. Las zonas más septentrionales son más frescas (menor insolación) y las meridionales más cálidas. Las zonas altas son más frías que las de menor cota y, finalmente, las zonas cercanas a la costa tienen una menor amplitud térmica anual (inviernos más suaves y veranos menos tórridos). En las zonas interiores los cambios térmicos son mucho más abultados.

Valoración de la respuesta. Se le asignarán 1,25 puntos a la respuesta de las diferencias térmicas y 1,25 puntos a la parte de las diferencias de las precipitaciones. El corrector ha de verificar que al menos el alumno aporte tres causas para explicar las diferencias en cada una de ellas para darle la máxima valoración. En esta pregunta, el corrector también ha de tener en cuenta la capacidad de relación de fenómenos, valorándolo positivamente.

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JUNY 2018	CONVOCATORIA: JUNIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EXERCICI 2

Qüestió 1 (2,5 punts)

Quant a la descripció de les imatges del document 1, l'estudiant ha d'indicar, amb relació a la imatge 1 (paisatge industrial A) que els factors de localització industrial que regeixen aquest paisatge són els clàssics o tradicionals. Entre aquests ha de destacar: a) la proximitat als jaciments de matèries primeres (ferro, principalment) i fonts d'energia (carbó); b) l'existència d'un mercat de consum que assegura a les empreses una certa rendibilitat, i propicia economies d'escala; c) el recurs d'abundant mà d'obra *barata*; d) la presència de sistemes de transport; e) la disponibilitat de capital econòmic o les possibilitats que n'hi haja; f) l'existència d'una política industrial favorable a la implantació d'aquesta mena d'indústries; i g) la presència de sectors de suport, com ara infraestructures, serveis, etc. (1,25 punts). Perquè se li assignen els 1,25 punts, l'estudiant ha d'assenyalar almenys quatre dels factors esmentats o un altre de no assenyalat però correcte.

Per a la imatge 2 (paisatge industrial B), l'estudiant ha d'assenyalar que ens trobem davant d'un paisatge industrial resultat d'uns factors de localització actuals, nous o moderns. Entre aquests ha d'assenyalar: a) el fet que la proximitat als recursos naturals i als mercats de consum perden importància a causa del desenvolupament de les xarxes de transport i els mitjans de comunicació; b) l'augment de la importància que tenen, per tant, els sistemes de comunicacions i els mitjans de transport (en un entorn cada vegada més globalitzat); c) el paper clau dels recursos humans qualificats (*coll blanc* enfront de *coll blau*); d) allò que connecta amb el desenvolupament de la innovació i la recerca (parcs tecnologicocientífics, centres de recerca, etc.), aspectes essencials per a la competitivitat de les indústries actuals; e) el valor del territori com a factor de localització en si mateix, gràcies als avantatges competitius que ofereix a les empreses (saber fer, entorns mediambientalment agradables, cooperatius/col·laboratius, etc.) (1,25 punts). Perquè se li assignen els 1,25 punts, l'estudiant ha d'assenyalar almenys quatre dels factors esmentats o un altre de no assenyalat però correcte.

Qüestió 2 (2,5 punts)

L'estudiant ha d'indicar que la imatge 1 es relaciona amb un sector industrial madur (0,25 punts), que inclou activitats industrials afectades per: a) la disminució de la competitivitat (per exemple, davant entorns més competitius quant a mà d'obra barata, etc.); b) una demanda cada vegada més escassa (a causa de l'aparició de nous materials i/o productes); i c) la necessitat de portar a terme processos de reconversió (0,50 punts). Entre els sectors que s'identifiquen amb aquesta situació, cal apuntar: a) la metal·lúrgia bàsica i la transformació metàl·lica, distingint si pot ser la indústria siderúrgica i la de transformats metàl·lics; b) la fabricació d'electrodomèstics de línia blanca; c) la construcció naval; i d) la indústria del tèxtil i de la confecció (0,50 punts).

Amb relació a la imatge 2, l'estudiant ha d'assenyalar que es tracta d'un paisatge vinculat a sectors industrials punta o d'alta tecnologia (0,25 punts), que tenen: i) una elevada intensitat tecnològica, ii) una forta diferenciació de productes, i iii) una alta demanda (0,50 punts). Els sectors més destacats es relacionen amb la producció de material elèctric i electrònic, ordinadors, instruments òptics i de precisió, etc. (0,50 punts).

Qüestió 3 (2,5 punts)

En aquesta ocasió, l'estudiant ha d'identificar la imatge 1 amb les àrees i eixos industrials en declivi (0,25 punts), la localització dels quals es correspon a grans trets amb la cornisa cantàbrica i altres enclavaments territorials com ara el Ferrol, Cadis, Puertollano i Ponferrada (0,25 punts, si esmenta almenys algun d'aquests llocs).

Entre les causes d'aquest declivi es troben: a) l'especialització en sectors madurs amb predomini de la gran fàbrica, que ha experimentat una dura reconversió; b) les dificultats per a la reindustrialització, a causa de l'existència d'un mercat laboral poc qualificat i una conflictivitat laboral elevada; c) una greu deterioració mediambiental i paisatgística, per la presència d'indústries molt contaminants, solars i naus abandonades; i d) un creixement urbà desorganitzat i de baixa qualitat (1,0 punts). Com a resultat, són àrees caracteritzades pel declivi demogràfic i la pèrdua de competitivitat respecte a altres zones (0,5 punts).

D'altra banda, la imatge 2 pot relacionar-se amb àrees i eixos industrials en expansió (0,25 punts). Es tracta de zones que reben en l'actualitat implantacions industrials com a resultat de les tendències difusores de la indústria o el desenvolupament de la industrialització endògena (0,25 punts).

De les diferents àrees i eixos industrials en expansió, les corones metropolitanes són les que millor es corresponen amb la imatge 2 (0,25 punts). Aquestes es desenvolupen a la perifèria urbana i alberguen indústries tradicionals deslocalitzades des de les àrees centrals (que cerquen reduir costos i fer negoci amb la venda del sòl urbà que ocupaven), i empreses innovadores que s'instal·len en parcs tecnològics (0,25 punts).

Qüestió 4 (2,5 punts)

Els problemes bàsics que afecten la indústria espanyola actual són:

- a) La reduïda dimensió mitjana de les empreses i indústries, amb el predomini de la petita i mitjana empresa. Els productes són cars i poc competitius, ja que la reduïda dimensió esmentada no permet ni economies d'escala ni inversions en recerca i modernització. D'altra banda, les grans empreses són poques i estan molt allunyades dels grans centres industrials europeus (0,75 punts).
- b) La inversió en recerca i innovació és insuficient, i a més es troba molt concentrada des del punt de vista sectorial, empresarial (grans empreses) i territorial (Madrid i Barcelona) (1,0 punts).
- c) La tecnologia és insuficient a causa de l'escassa inversió en R+D i la poca integració entre la universitat i les empreses. Per aquest motiu la indústria és molt dependent de l'exterior, la qual cosa li resta competitivitat (0,75 punts).

La introducció d'altres aspectes com ara la cerca de l'eficiència energètica, els problemes derivats de la deslocalització en un entorn globalitzat, els conflictes mediambientals, etc., pot tenir-se en consideració per a completar la falta dels que resulten més evidents. Igualment, el corrector ha de valorar positivament la maduresa en l'anàlisi feta per l'estudiant.

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JUNY 2018	CONVOCATORIA: JUNIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: <i>GEOGRAFÍA</i>

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EJERCICIO 2

Cuestión 1ª (2,5 puntos)

En cuanto a la descripción de las imágenes del Documento 1, el alumno deberá indicar, en relación a la imagen 1 (paisaje industrial “A”) que los factores de localización industrial que rigen dicho paisaje son los clásicos o tradicionales. Entre ellos ha de destacar: a) la proximidad a los yacimientos de materias primas (hierro, principalmente) y fuentes de energía (carbón); b) la existencia de un mercado de consumo que asegura a las empresas cierta rentabilidad y propicia economías de escala; c) el recurso de abundante mano de obra “barata”; d) la presencia de sistemas de transporte; e) la disponibilidad de capital económico o posibilidades para ello; f) la existencia de una política industrial favorable a la implantación de este tipo de industrias; y g) la presencia de sectores de apoyo, como infraestructuras, servicios, etc. (1,25 puntos). Para que se le asignen los 1,25 puntos, el alumno ha de señalar al menos cinco de los factores mencionados u otro no señalado pero correcto.

Para la imagen 2 (paisaje industrial “B”), el alumno deberá señalar que estamos ante un paisaje industrial resultado de unos factores de localización actuales, nuevos o modernos. Entre ellos ha de señalar: a) la proximidad a los recursos naturales y a los mercados de consumo pierden su importancia, debido al desarrollo de las redes de transporte y medios de comunicación; b) el aumento de la importancia que tienen, por tanto, los sistemas de comunicaciones y medios de transporte (en un entorno cada vez más globalizado); c) el papel clave de los recursos humanos cualificados (“cuello blanco” frente al “cuello azul”); d) lo que conecta con el desarrollo de la innovación e investigación (parques tecnológicos-científicos, centros de investigación, etc.), aspectos esenciales para la competitividad de las industrias actuales; e) la generación y disponibilidad de estos elementos, además, se emplazan en los denominados “medios innovadores”, en los que aparte de una fuerte presencia de las tecnologías de información y comunicación, f) el territorio como factor de localización en sí mismo, gracias a las ventajas competitivas que ofrece a la empresas (saber-hacer, entornos medioambientalmente agradables, cooperativos-colaborativos, etc.), tiene un papel fundamental (1,25 puntos). Para que se le asignen los 1,25 puntos, el alumno ha de señalar al menos cinco de los factores mencionados u otro no señalado pero correcto.

Cuestión 2 (2,5 puntos)

El alumno debe indicar que la imagen 1 se relaciona con un sector industrial maduro (0,25 puntos), que incluye actividades industriales afectadas por: a) la disminución de su competitividad (por ejemplo, ante entornos más competitivos en cuanto a mano de obra barata, etc.); b) una demanda cada vez más escasa (debido a la aparición de nuevos materiales y/o productos); y c) por la necesidad de llevar a cabo procesos de reconversión (0,50 puntos). Entre los sectores que se identifican con esa situación, hay que apuntar: a) la metalurgia básica y la transformación metálica, distinguiendo a ser posible la industria siderúrgica y la de transformados metálicos; b) la fabricación de electrodomésticos de línea blanca; c) la construcción naval; y d) la industria del textil y de la confección (0,50 puntos).

En relación a la imagen 2, el alumno tiene que señalar que se trata de un paisaje vinculado a sectores industriales punta o de alta tecnología (0,25 puntos), que cuentan con: i) una elevada intensidad tecnológica, ii) una fuerte diferenciación de productos; y iii) una alta demanda (0,50 puntos). Los sectores más destacados se relacionan con la producción de material eléctrico y electrónico, ordenadores, instrumentos ópticos y de precisión, etc. (0,50 puntos).

Cuestión 3 (2,5 puntos)

En esta ocasión, el alumno tiene que identificar la imagen 1 con las áreas y ejes industriales en declive (0,25 puntos), cuya localización se corresponde a grandes rasgos con la cornisa cantábrica y otros enclaves territoriales como Ferrol, Cádiz, Puertollano y Ponferrada (0,25 puntos, si cita al menos alguno de estos lugares).

Entre las causas de su declive se encuentran: a) la especialización en sectores maduros con predominio de la gran fábrica que ha experimentado una dura reconversión; b) las dificultades para la reindustrialización, debido a la existencia de un mercado laboral poco cualificado y una elevada conflictividad laboral; c) un grave deterioro medioambiental y paisajístico, por la presencia de industrias muy contaminantes, solares y naves abandonadas; y d) un crecimiento urbano desorganizado y de baja calidad (1,0 puntos). Como resultado, son áreas caracterizadas por el declive demográfico y la pérdida de competitividad respecto a otras zonas (0,5 puntos).

Por su parte, la imagen 2 puede relacionarse con áreas y ejes industriales en expansión (0,25 puntos). Se trata de zonas que están recibiendo implantaciones industriales como resultado de las tendencias difusoras de la industria o el desarrollo de la industrialización endógena (0,25 puntos).

De las diferentes áreas y ejes industriales en expansión, las coronas metropolitanas son las que mejor se corresponden con la imagen 2 (0,25 puntos). Estas se desarrollan en la periferia urbana y albergan industrias tradicionales deslocalizadas desde las áreas centrales (que buscan reducir costes y hacer negocio con la venta del suelo urbano que ocupaban), y empresas innovadoras que se instalan en parques tecnológicos (0,25 puntos).

Cuestión 4 (2,5 puntos)

Los problemas básicos que afectan a la industria española actual son:

- a) La reducida dimensión media de las empresas e industrias, con el predominio de la pequeña y mediana empresa. Sus productos son caros y poco competitivos, ya que su reducida dimensión no permite ni economías de escala, ni inversiones en investigación y modernización. Por su parte, las grandes empresas son pocas y están muy alejadas de los grandes centros industriales europeos (0,75 puntos).
- b) La inversión en investigación e innovación es insuficiente, aparte de encontrarse muy concentrada desde el punto de vista sectorial, empresarial (grandes empresas) y territorial (Madrid y Barcelona) (1,0 puntos).
- c) La tecnología es insuficiente debido a la escasa inversión en I+D, y la poca integración entre la universidad y las empresas. De ahí que sea muy dependiente del exterior, lo que resta competitividad (0,75 puntos).

La introducción de otros aspectos como la búsqueda de la eficiencia energética, los problemas derivados de la deslocalización en un entorno globalizado, los conflictos medioambientales, etc., podrán ser considerados para completar la falta de los que resultan más evidentes. Igualmente, el corrector valorará positivamente la madurez en el análisis hecho por el estudiante.